

förtroende

Vissa tecken tyder på att medborgarnas förtroende för politikerna håller på att sjunka. Det är allvarligt. Det kan rent av få konsekvenser för demokratin. Men de ansvariga har till stor del sig själva att skylla.

Det handlar inte längre bara om Transportbasen Hans Ericsons resa till Kanarieöarna eller inrättandet av hans minnesfond medan föremålet alltjämt befinner sig i livet. Sådana spektakulära företeelser, liksom den socialdemokratiska valutasmugglingen här om året, har huvudsakligen sitt upphov i ömdömeslöshet hos enstaka personer eller en numerärt begränsad kategori av beslutsfattare.

Men det finns områden där rötan går på djupet. Stora grupper politiker utnyttjar sin position till att medvetet handla stick i stäv mot vad de borde förstå är medborgarmajoritetens önskemål.

Ett exempel är riksdagsledamöternas regleringsraseri. Det beskäftiga förbudet mot sk enarmade banditer är uttryck för en fadd, småsint förmyndarmentalitet. Den riksiga floran av restriktioner inom nykterhetspolitiken, från förbudet mot tillverkning av maskrosvin till kravet att varje företag skall begära tillstånd hos länsstyrelsen för att få servera vanlig pilsner i personalmatsalarna, avslöjar samma unkna inställning. Ännu mera tvivelaktigt är det aviserade reklamförbudet mot alkoholhaltiga drycker. Dessa och liknande åtgärder genomförs, trots att de styrande i andra sammanhang säger sig vilja motverka byråkratin. Den bekämpas effektivast genom att man undviker att fatta beslut som automatiskt leder till ökat krångel.

Tecknare och kåsörer driver ofta med politikerna. Det är nyttigt. Mindre lyckat blir det när de folkvalda själva tillgodoser så högt ställda krav på omedveten komik, att ingenting återstår för yrkesskämtarna att tillägga.

Inte heller i kommuner och landsting är förtroendemännen alltid så rädda om politikernas anseende.

Under 1970-talet har kommunalskatten höjts avsevärt. Men kommunalmännen klagar över det finansiella läget och framhåller hur nödvändigt det är att ytterligare beskatta medborgarna och få större bidrag från staten.

Litaniorna är nog allvarligt menade. För den enskilde måste det te sig besynnerligt och stötande, när kommuner och landsting samtidigt år efter år genomdriver kraftigt höjda anslag till de egna partiorganisationerna. Då viker plötsligt alla ekonomiska betänkligheter. Den tidigare tomma kassakistan framstår med ens som sprängfull. Besparingsappellerna förpassas illa kvickt till papperskorgen. Ingenting betraktas som viktigare än de politiska partiernas ekonomiska välbefinnande. Medborgarnas får komma i andra hand.

Det skall erkännas att partistödet inte är så högt att det påverkar kommunalskatten – ännu. Men problemet är framför allt principiellt. Allt fler frågar sig, varför de skall behöva vara återhållsamma när inte partierna är det. Skall dessa inte föregå med gott exempel? Tillhör de någon sorts sparfrälse?

En sak är att höja partistödet när den ekonomiska situationen i kommunerna är tillfredsställande. En annan är att hämningslöst plussa på när man på alla andra håll måste dra åt svångremmen flera hål. Då är det inte längre en bagatell utan en utmaning mot politisk anständighet. Då tillförs politikerföraktet ansenliga kvantiteter konstgödsel.

För de borgerliga partierna tillkommer ytterligare en aspekt, som borde leda till besinning och återhållsamhet. Det kommunala partistödet är utformat så att det oillständigt favoriserar det största partiet. Jämfört med socialdemokraterna får de borgerliga därför relativt sett mindre resurser för varje ökning av anslaget. Men så långt tänker de inte.

De orkar inte ens vara egoister. Då är det illa ställt. Då är skärpning nödvändig.

Matti Häggström